

MARIBORSKI

VEČERNIK

Cena 1 Din

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprave 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejemnik
v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase
sprejema tudi oglasni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Danes pred dvajsetimi leti

Ob spominu na avstrijski ultimatum Srbiji

Tri in dvajseti julij pred dvajsetimi leti pomeni v zgodovini sveta, posebno pa Evrope in našega naroda datum, ki ne bo nikoli pozabljen. Ta dan je bil začetek največje vseh vojen, kar jih pozna človeška zgodovina, bil je njen skrbno pripravljen prolog. Ob 6. uri zvečer se je namreč podal avstrijski poslanik baron Giesl v Beogradu v palačo zunanjega ministra Pačuju ultimatum dunajske vlade. V ultimatumu je zahtevala Avstro-Ogrska od Srbije stvari, ki jih nobena samostojna država nikoli ne bi mogla sprejeti. Hotela je namreč izsiliti dovoljenje, da odpošlje v Beograd svojo komisijo, ki naj preišče, če je kdo od odgovornih srbskih politikov in uradnikov bil zapleten v sarajevski atentat. Pravica te komisije pa bi bila, da »krivce« tudi odstrani z njihovih mest in jih stavi pred sodišče. To pa je bilo v ultimatumu zahtevano kljub temu, da je dunajski sodni svetnik von Wieser, ki je preiskoval ozadje atentata v Sarajevu, izrecno ugotovil, da se ne da jo med atentatom na avstrijskega prestolonaslednika nadvojvodo Franca Ferdinanda in njegove žene Žojke ter srbsko vladu, odnosno uradnimi srbskimi krogi ugotoviti absolutno nobene posredne ne neposredne vezi.

Na današnji dan pred dvajsetimi leti Srbiji dostavljeni ultimatum je bil tako le diplomatsko slepilo. Avstro-Ogrska je hotela izvati vojno s Srbijo, in če bi bila ta ultimatum tudi sprejela, mir ne bi bil rešen. Našli bi se bili kmalu novi povodi. Avstro-Ogrski poslanik baron Giesl je imel namreč že pred izročitvijo ultimata vse pripravljeno za odhod iz Beograda, v vojnem ministristvu na Dunaju so pa mrzlično dovrševali zadnje priprave za splošno mobilizacijo. Aktivne čete so stale v vojašnicah že pripravljene na odhod na bojišče in na jugovzhodu dvojne monarhije so se čete že koncentrirale. Sporazum med Budimpešto, Dunajem in Berlinom je bil dovršen in bivši nemški cesar Viljem II. je napisal zgodovinske besede, ki krivdo začetnikov svetovne vojne nikoli ne morejo zabrisati: »Sedaj ali nikoli!« Vzporedno s tem se je pripravljalo na »kazenski pohod« proti mali Srbiji tudi avstrijsko in ogrsko javno mnenje, namreč ne m s k o i n m a d ž a r s k o. Dunajski in budimpeštanski dnevniki so dan za dnevno zastrupljali ozračje. Nemci in Madžari so pa bili pri tem trdno prepričani, da gre za vojni pohod, ki bo trajal največ tri tedne. Mislili so, da bo boj s Srbijo nekaj takega, kakor je bila okupacija Bosne in Hercegovine l. 1878. Samo avstrijski Slovani, zlasti mi, ki smo bili tedaj

še člani dijaških revolucionarnih organizacij, smo kakor po čudežnem navdahnjenju vedeli, da pomeni ultimatum Srbiji začetek svetovne vojne in konec Avstro-Ogrske. Videli smo v svoji nepokvarjeni mladosti dlje kakor okosteneli dunajski in berlinski diplomati.

Vojna proti Srbiji, v kateri so videli na Dunaju in v Budimpešti jugoslovanski Piemont, se je pripravljala že vse od l. 1903., ko so v Beogradu zamenjali Karađorđevića avstrofilske Obrenoviće. Prvo konkretno priliko za napad so iskali že ob aneksijski krizi l. 1908., pozneje ob izbruhu prve balkanske vojne l. 1912. in druge balkanske vojne l. 1913., toda položaj takrat še ni bil zrel. Prav za prav tudi leta 1914. ni bilo vse tako, kakor so si na Dunaju in v Budimpešti želeli, a zavedali so se (po njihovih računih namreč), da bi še nadaljnje zavlačenje napada na Srbijo okrepilo zaslonbo te male slovanske balkanske države pri tri plantanti: Rusiji, Franciji in Angliji. V juliju 1914. so namreč še trdno upali, da avstrijsko-ogrski napad na Srbijo ne bo za Petrograd, Pariz in London tako velikega pomena, da bi se vmešali, najmanj seveda z oboroženo intervencijo. Toda v resnici je bilo že tedaj evropsko ozračje tako prenapolnjeno z elektriko, da je zadostoval že najmanjši blisk, pa je bila ta strašna, vesplošna nevihta. Samo kdor je z razumevanjem in bistrim opazovalnim darom preživel pomlad in prve tedne polletja l. 1914., vedo-podrobnosti, kako je bilo v kašnem razpoloženju smo živeli. In zlasti mi šele do-raščajoči jugoslovanski revolucionarni omladinci v mejah Avstro-Ogrske!

Srbija na današnji dan pred dvajsetimi leti po baronu Gieslu ji dostavljenega ultimatumu ni sprejela in ga tudi ni mogla. Za njo je stala že z vso svojo ogromno težo slovanska Rusija, na zahodu pa Francija. Ultimatum je zato pomenil neizogibni spopad, ki se je razširil z avstroogrsko-srbskih mej na vso Evropo in tudi na veliko večino vsega ostalega sveta. Štiri leta je divjala najstrašnejša vseh vojen v zgodovini človeštva, težke so bile preizkušnje Srbije, nič manjše nas, ki smo čakali osvobojenja. Toda vere v zmago pravice nismo izgubili niti za trenutek. Verjeli smo in dosegli uresničenje svojih sanj. Iz vojne, ki naj bi uničila Srbijo, je izšla velika Jugoslavija, Avstro-Ogrska, ki jo je začela, je pa za vselej izginila. In ko se spominjamo danes teh velikih obletnic, se spominjamo tudi svojih bratov, ki so bili za to veliko zmago svoje vere oči-ganjeni in so ostali izven naših mej. Toda pravica zmaga vedno, prej ali slej!

Spor med Italijo in Nemčijo

RAZDOR ZARADI AVSTRIJE. — LAŽNJIVA NAMIGAVANJA ITALIJANSKEGA TISKA.

RIM, 23. julija. Razmerje med Italijo in Nemčijo postaja zadnje dni zopet vedno bolj napeto, in sicer zaradi terorizma narodnih socialistov v Avstriji. Italijanski poslanik v Berlinu, Cerutti, je bil poklican v Rim in sprejet od Mussolinija, ki mu je poveril posebno nalogo intervencije pri nemški vladi. V Rimu zatrjuje, da je to zadnji poizkus, da se mirnim potom zagotovi Avstriji mir s strani Hitlerjeve Nemčije. Če to posredovanje ne bi uspelo, bo Italija zahtevala skupno akcijo s Francijo in Anglijo kot garantinijama avstrijske neodvisnosti. V zvezi s tem se tudi zatrjuje, da bo avstrijski kancelar dr. Dollfuss prispel v Italijo prej kakor je bilo nameravano. Pri tem pa napadajo italijanski li-

sti tudi neko sosedno državo Avstrije, zatrjujoč, da je razočarana zaradi ne-uspeha socialnih demokratov pričela podpirati sedaj narodne socialiste, da bi tako dosegla korekturo meje v svoj prilog. Listi ne navajajo imena te države, zdi pa se, da so nasledli avstrijskemu tisku in mislijo pri tem na Jugoslavijo.

ISKANJE MIHAJLOVEGA.

SOFIJA, 23. julija. Vladni organi so zopet izsledili in prijeli več voditeljev makedonskijuh, ki so se doslej spretno skrivali. Obenem je tudi po-ostrišla iskanje voditelja Vanče Mihajlovega. Izdala je odredbo, da se mora izslediti, naj bo kjerkoli!

Katastrofalne nevihte na zahodu

Včeraj so strašne nevihte pustošile Italijo, Francijo in Anglijo — Povsod ogromna škoda, ki dosega veliko milijonov

MILAN, 23. julija. Severno Italijo so pustošile včeraj popoldne strašne nevihte. Iz mnogih pokrajin poročajo o toči, ki je padala ponekod tako velika, da so posamezna zrna tehtala do 200 gramov. Vsi poljski pridelki so skoraj dobesedno uničeni. V Novarri je porušil orkan več hiš in izrul s koreninami iz tal več dreves. V milansko elektrarno je udarila strela in prekinila dovajanje toka. Škoda znaša veliko milijonov.

PARIZ, 23. julija. V pretekli noči so divjale nad južno Francijo, zlasti pa v okolici Bordeauxa, orkanska neurja, združena z utrganjem oblakov in točo. Vinogradi in sadovnjaki so v ne-

katerih krajih popolnoma uničeni. Doselej precejšena škoda znaša najmanj 40 milijonov francoskih frankov.

LONDON, 23. julija. Včeraj popoldne je divjala nad angleško prestolnico Londonom strašna nevihta. V kratkem četrtu ure je dosegla višina padavin 125 mm. Cestni kanali niso mogli sproti požirati velike vode, ki je v mnogih londonskih okrajih udrila v kleti, trgovske in druge lokale ter v nižje ležeča stanovanja ter napravila veliko škodo. Naliv je bil tako strašen da so morali ponekod ustaviti cestni tramvajski in avtomobilski promet. O enakih neurjih poročajo tudi iz drugih krajev Anglije.

Reševanje francoske krize

REŠITEV JE ODVISNA OD JUTRIŠNJE SEJE MINISTRskega SVETA POD DOUMERGUEOVIM PREDSEDSTVOM.

PARIZ, 23. julija. Vsa francoska politična javnost je še vedno zaposlena z resnimi spori, ki so nastali v vladi narodne sloge. V splošnem prevladuje mnenje, da ne bo mogoče ohraniti še nadalje političnega premirja, vsaj ne v taki meri, kakor si ga je zamislil predsednik Doumergue. Na vsak način bo potrebna rekonstrukcija sedanje vlade, odločitev o tem pa bo storjena na seji ministrskega sveta jutri v torek 24. t. m., katero bo vodil ministrski predsednik Doumergue sam, ki se vrne v Pariz drevi ali pa jutri zjutraj. Čas do te seje se bo porabil za pogajanja in razgovore med vodilnimi po-

litiki. Velika večina zlasti pa radikali zahtevajo odstop Tardieua, dočim pa smatrajo drugi, da bi pomenil ta odstop potrditev, da na vodilnih mestih Francije ni prostora za one, ki zahtevajo brezpogojno razčiščenje afere Stavisky. Ako odstopi Tardieu, bo odstopil najbrže tudi Herriot, da dobi na ta način svobodne roke za politično agitacijo. Na vsak način pa je položaj tak, da bo zelo težko ohraniti še nadalje dosedanje strankarsko premirje. Edino upanje je še Doumergueova avtoriteta, ki bi mogla morda izgladiti nastale spore.

Poljska aktivnost na Baltiku

VARŠAVA, 23. julija. Poljska razvija zadnje dni veliko diplomatsko aktivnost na Baltiku. Poljski zunanji minister Beck bo obiskal glavna mesta Litve, Letonske in Estonske ter konferiral s tamkajšnjimi vodilnimi državniki. Njegovo potovanje je v zvezi z vzhodnim paktom, vendar še ni jasno, ali je namenjeno delu za pakt ali proti njemu. Verjetno je, da snuje Poljska baltiško zvezo na docela svoj račun. V zvezi s tem se zatrjuje, da se pripravlja sporazum med Poljsko in Litvo zaradi Vilne. Baje je Poljska pripravljena pristati tudi na teritorialne koncesije Litvi, a le na podlagi ljudskega glasovanja.

Kongres francoskih rezervnih častnikov

PARIZ, 23. julija. Včeraj so imeli francoski rezervni častniki v Saint Malu svoj kongres, na katerem je govoril tudi vojni minister maršal Pétain, naglašajoč vedno bolj naraščajoče naloge, ki čakajo rezervne častnike pri organizaciji obrambe domovine. Posebno se je bavil tudi z vprašanjem volaške vzgoje mladine, opozarjajoč na delo Italije, Nemčije in Rusije. Tudi Francija bo morala slediti tem vzgledom in poskrbeti, da bo njena mladina že v predvojaški dobi dobila potrebno osnovno vojaško naobrazbo. Kongres je sprejel razne sklepe in re-

solucije, v katerih poziva vladu, da organizira ves narod za primer nove vojne.

STRAŠEN ZLOČIN MATERE.

DUNAJ, 23. julija. V vasi Hochartu na Gradiščanskem je 35letna posestnikova žena Terezija Ringhoferjeva včeraj z britvijo prerezala vratove 6 otrokom in ranila nato še samo sebe. Trije otroci so bili takoj mrtvi, tri so pa težko ranjene prepeljali v bolnišnico, kjer se bore s smrtjo. Vzrok strašnega zločina še ni znan.

VROČINA IN SNEG V AMERIKI.

NEWYORK, 23. julija. Strašna vročina je zahtevala v Združenih državah deslejške preko 200 smrtnih žrtev. V državi Oklahoma kaže toplomer 45 stopinj v senci. Poljedelstvo, ki je bilo že doslej silno prizadeto, je še bolj ogroženo. Več tisoč živine je poginilo. Med tem pa, ko je v Oklahomi in sosednjih državah neznosna vročina, poročajo iz Colorada o snežnih viharjih.

SLABA ŽETEV NA ČEŠKEM.

PRAGA, 23. julija. Listi poročajo, da je letošnja žetev v severozahodni Češki zelo slaba. Žito ni slabše kakor navadno, ga je pa polovico manj kakor lani.

DILLINGER USTRELJEN.

CHICAGO, 23. julija. Znanega vezločinca Johna Dillingerja je včeraj izsledil neki policist v nekem kinu in ga, ker je skušal pred aretacijo pobegniti, z dvema streloma usmrtil.

Dnevne vesti

Veličastno slavlje naših avtomobilistov v Laškem

Ni bilo le naključje, da so se odločili včeraj naši avtomobilisti za izlet v Laško, saj je to eden najlepših krajev ob bistri Savinji, nad njim pa se na prijaznem gričku belí še cerkvice sv. Krištofa, patrona avtomobilistov. Kakor še nikdar, se je mesto včeraj odelo v državne trobojnice, da bi tudi na zunaj pokazalo, kako dobrodošli so mu ugledni gostje.

Pred župno cerkvijo je bil postavljen v objemu zelenja in smrečic ljubek oltarček s kipom zaščitnika sv. Krištofa, v ozadju pa je bila razprostrta velika modra zastava avtomobilskega kluba. Že mnogo pred napovedanim časom so se v nedeljo dopoldne zbirali pred cerkvijo avtomobili, ki so se postavili v polkrogih pred oltarjem. Mestna godba je neumorno svirala na čast avtomobilistom, množica domačinov pa jim je navdušeno vzklikala dobrodošlico. Ob navzočnosti zastopnikov oblasti v Laškem, avtomobilskih klubov Maribora in Ljubljane, mnogi letoviščarjev in domačinov je opravil dekan monsignor g. dr. Krulj posvetitev avtomobilov. Med tem je mestna godba svirala himno sv. Krištofa, domači pevci pa so odpeli več priložnostnih pesmi.

Po svecani posvetitvi je prvi pozdravil navzoče avtomobiliste, predvsem zastop-

nika mariborskega avtomobilskega kluba g. dr. Marina in predsednika ljubljanskega g. Praprotnika, monsignor g. dr. Krulj. V vznešenih besedah je orisal pomen takih izletov, ki so obenem tudi nekaka božja pot k zaščitniku avtomobilizma sv. Krištofu. Za njim je gostom izrekel iskreno dobrodošlico tamkajšnji sreski načelnik in obema predstavnikoma klubov prijateljsko stisnil roko. Oficielni pozdravni govor je imel mestni župan g. dr. Roš, ki je med drugim dejal, da so široke in dobre bele ceste najlepši pozdrav avtomobilistom. Žal tega v Laškem ni v taki meri, kot bi bilo potrebno, pač pa je tem priskrbejši pozdrav gora, prijaznih dolin in čiste Savinje. Vse to se je združilo v tem kraju in prav to vabi ljudi iz vse države in še izven nje v objem mesta Laškega. V imenu avtomobilistov se je zahvalil za nadvse prisrčen sprejem, kakršnega pač niso pričakovali, predsednik ljubljanskega kluba g. Praprotnik in izjavil, da si bodo avtomobilisti sporazumno izbrali Laško s cerkvico sv. Krištofa za svojo božjo pot. Nato je pozval avtomobiliste, da so Laščanom v zahvalo za lep sprejem vzkliknili trikratni »Živeli!« Oba predsednika sta sprejela lepa šopka nageljkov, nato pa so se gosti podelili h kosilu v senčnati vrt hotela »Savinje«.

Iz sodne službe. Prvi državni tožilec v Mariboru g. dr. Matko Zorjan je nastopil svoj redni letni dopust. Za časa njegove odsotnosti ga nadomešča državni tožilec g. dr. Sever.

Brez zdravniškega spričevala se nihče ne more poročiti. Zakon o pobijanju spolnih bolezni je stopil v veljavo 1. julija. Kot poročajo iz Beograda, so tam že zavrnilli nekaj zaročencev, ki niso imeli zdravniškega spričevala, da so popolnoma zdravi. Na ženske se določbe zakona o pobijanju spolnih bolezni ne nanašajo. Zdravniški pregled je obvezen za vse moške, ki se hočejo oženiti, razen če je ženin na smrtni postelji in se poroči v zadnjem trenutku.

Neurje nad Mariborom. Danes dopoldne je besnelo nad Mariborom hudo neurje, ki je povzročila zlasti v vrtovih mnogo škoda. Nevihta, ki je prišla od Kamnice, je napravila tudi v okolici Maribora precejšnjo škodo. Ponekod je padala kot lešniki debela toča, ki je ležala še dolgo na cestah in poljih.

V zadnjem članku »Boč ob petletnici postavitve stolpa« je tiskarski škrat povzročil dve bistveni napaki. Tako se mora v drugem stolpcu v 10 vrsti od zgoraj navzdol pravilno glasiti **seneno** posteljo in ne seno ter v istem stolpcu v predzadnji vrsti: Boč kralj vrhov v Dravinjski dolini in ne orlov.

Statiste potrebuje »Narodno gledališče« v Mariboru za uprizoritev Golševe komedije »Kulturna prireditel v Črni mlaki« na prostem. Prva vaja s statisti bo drevi, v ponedeljek ob pol 20. (8.) uri na odru. Tam se tudi lahko priglase novi statisti.

Upravni odbor srbske pravoslavne eparhije je imel te dni svojo sejo v Zagrebu. Na seji so bili med drugim tudi odobreni proračuni za pravoslavne cerkvene občine v Zagrebu, Ljubljani, Mariboru in Celju, ki spadajo vse pod vodstvo metropolita Dositeja.

Petnajst let svobode v Prekmurju. Te dni bo minilo 15 let, odkar so bile pretrgane verige tisočletnega suženjstva prekmurskih Slovencev. Lendavski Sokol bo te zgodovinske dogodke proslavil 8. in 9. septembra. Tudi vsa druga nacionalna društva v Lendavi se z vso resnostjo pripravljajo, da doprinesejo po svojih močeh svoj del k tej obletnici. O vseh podrobnostih bomo še poročali.

Zemunski most med Beogradom in Zemljano bo odprt 8. oktobra t. l., če ne nastanejo nepričakovane ovire.

Prepovedana knjiga. Notranje ministstvo je prepovedalo uvažati in širiti v naši državi knjigo »Braunbuch über Reichstagsbrand und Hitlerterror«. Prepoved je razširjena tudi na drugi del te knjige, ki je izšel v Parizu pod naslovom »Dimittroff contra Göring«.

Smrt v valovih Drave. Kljub prepovedi oblastev, da ni dovoljeno kopanje izven določenih krajev, se mnogi kopalci ne zmerijo za to odredbo in plavajo dan za dnevom po odprti Nravi. Tako tudi včeraj. Skupina plavalcev je popoldne okrog 16. plavala iz Kaferjevega kopaljšča po sredi Drave proti Kristijanovem kopaljšču. V tej skupini je plaval tudi 18-letni slaščičarski vajenec Ivan Vogrin. Ko so plavalci prispeli v bližino glavnega mosta, je Vogrin naenkrat izginil pod vodo. Plavalci se, misleč da se Vogrin samo za šalo potaplja, sprva niso zmenili za njega, ko ga pa ni bilo več na površje, so ga pričeli iskati, toda vse iskanje je bilo zaman, ker se Vogrin ni več pojavil na površini. Naj bo ta tragični dogodek resen opomin kopalcem, da ne plavajo po odprti Dravi.

Nezgoda. V Kiřmanovi žagi v Melju se je v soboto pri nakladanju žagovine ponesrečila 47-letna železničarjeva žena Kristina Graš s Pobrežja. Padla je z voza ter zadobila kompliciran prelom stegenke kosti. Poklicani reševalci so jo prepeljali v bolnišnico. V Tattenbachovi ulici pa je neki voznik povozil 38-letnega magistratnega uslužbenca Leopolda Ortana. Pri padcu mu je stopil konj na levo roko in mu hudo poškodoval tri prste. Prvo pomoč mu je nudila rešilna postaja.

Dva padca. Danes dopoldne se je na K. oški cesti stanujoči 56-letni pri trdki Nassimbeni zaposleni delavec Franc Nerat hudo poškodoval. Pri delu je padel z zidarskega odra in dobil poškodbe po vsem telesu. Včeraj pa je pri obiranju lipovega cvetja padel z drevesa 12-letni viničarjev sin Ivan Šarma ter si poškodoval levo roko. Oba ponesrečenca so reševalci prepeljali v mariborsko bolnišnico.

Društvo jugoslovanskih akademikov v Mariboru priredi v sredo 25. t. m. ekskurzijo v Hutterjevo tovarno. Zbirališče ob 9. uri na vogalu Aleksandrove in Meljske ceste.

Društvo kmetijskih strokovnjakov za dravsko banovino ima svoj 27. redni občni zbor v Mariboru v nedeljo 12. avgusta t. l. v hotelu »Orel«. Pričetek točno ob 9. uri dopoldne. Vsi absolventi kmetijskih šol, tudi nečlani ter prijatelji društva vabljeni. Za redne člane je udeležba obvezna. Kdor namerava podati kak aktualen referat, ga mora predložiti po društvenih pravilih v pregled društvu. Zato pošljite omenjeni referat tajniku Martelancu v Kranj, in to do najkasneje 30. t. m.

Kongres gostilničarjev bo v dneh 23. in 24. oktobra v Zagrebu. Za udeležence kongresa bo polovična vožnja.

Ljubljana organizira drugi izlet v Maribor. »Putnik« v Ljubljani priredi 5. avgusta izlet s posebnim vlakom v Maribor na »Mariborski teden«.

Malih harmonikarji ISSK Maribora se kopajo. Na splošno željo otrok in staršev se je podaljšalo bivanje na otoku Krku. Njihov klub je iz svojih sredstev oskrbel njim in staršem prijetno bivanje v tamkajšnjem dijaškem internatu, izvrstno hrano in prijetno kopanje v Dražici. Namen te turnee je bil, da se otroci odpočijejo in okrepijo. V tem času nastopajo po raznih malih mestecih in vaseh. Tako so nastopili v Malinski, Baški, Aleksandrovem itd. Včeraj so nastopili v samem mestu Krku, kjer so jih prišli poslušat razni naši gostje, med njimi tudi Čehi, Nemci, Poljaki, Madžari itd. Za domačine so priredili nekaj brezplačnih koncertov na prostem. Zanimanje je bilo povsod ogromno. Odlični tuji, razni profesorji, so prof. Švajgerja intervjuvali in vabili zbor na Češkoslovaško. Dne 15. t. m. so bili sprejeti pri škofu dr. Srebrničju, ki je imel na vse pomembne govore, se dal z otroci slikati in dal vsakemu spominčico z lastnoročnim podpisom. Omembe vredno je tudi, da je na Krku posetil nastop malih harmonikarjev italijanski konzul z vso svojo družino. Po odpočitku bodo naši malčki obiskali še Split, nakar se vrnejo domov. Prvi zbor malih harmonikarjev, to je oni zbor, ki je absolvirali Bled in vsa največja mesta v državi in ki ima za seboj toliko uspehov z najboljšo kritiko prijaznih glasbenikov, ta zbor pod vodstvom prof. Švajgerja je tako dovršen in vrši v tujini obenem tako veliko kulturno misijo, da mora biti Maribor nanj ponosen. Kdor je bil s tem zborom kdaj na turneji, kakor je bil naš znani skladatelj Emil Adamič, bo znal pravilno in stvarno presojati nastope malih harmonikarjev.

Pri slabi prebavi, slabokrvnosti, shujšanju, bledici, obolevosti žlez, izpuščajih na koži, tvorih uravnava »Franz Josefova« voda izoborno toli važno delovanje črevesa. Odlični močje zdravilstva so se prepričali, da celo najnežnejši otroci dobro prenesejo »Franz Josefovo« vodo. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Napad ciganov na izletnike. Danes jutraj sta se vračala okoli ene iz Počehove proti mestu Ivan Kmetič z ženo in otrokom, ter njegov prijatelj Fric Fišer. Nenadoma so jih iz neznanega vzroka napadli ciganski muzikanti. Kmetič in Fišer sta se postavila v bran, vendar sta bila proti ciganom brez moči. Cigani so ju tako obdelali z noži, da je Fišer obležal v krvi nezavesten, medtem ko se je Kmetič le s težavo privlekel do stražnice, kjer je javil dogodek. Na kraj dogodke se je takoj podal stražnik, oba težko ranjena napadca pa je rešilni voz prepeljal v bolnico. Vsako zasledovanje za napadalci je bilo brezuspešno, vso zadevo pa imajo sedaj v rokah orožniki.

Aretiran tat. Včeraj je policija aretirala Avgusta Frasa iz Andrejcev pri Sv. Trojici v Slov. goricah, ker je izvršil tam več tatvin. Kradel je deske, obleke, ure, vile, verige, samokolnice itd. Policija ga je izročila sodišču.

Mednarodni šahovski turnir v Curihu. V VI. kolu je Aljehin zmagal nad Rosselijem in Lasker nad Hennebergerjem; remis so končale partije Euwe : Flohr, Niemcovič : Bogoljubov, Müller : Stahlberg in Johner : Bernstein. Partiji Joss : Grob in Naegeli : Gygli sta bili prekinjeni. Stanje po 6. kolu: Flohr 5, Aljehin 4, Lasker in Euwe 4 in pol, Bogoljubov in Stahlberg 4, Niemcovič, Bernstein, Johner in Müller 3, Henneberger 2 in pol, Rosseli 1 in pol, Grob, Gygli in Naegeli 1 (1), Joss pol (1).

Radio Ljubljana. Spored za torek 24. t. m.: Ob 12.15: reproducirana glasba; 12.45: poročila; 13.00: čas, reproducirana glasba; 19.00: otroški kotichek; 19.30: narodnostno delo na naši severni meji (Rudolf Kresal); 20.00: orgelski koncert g. Sterbonca, vmes samospeli; 21.00: lahka glasba na pihala (oddelek Sloge); 22.10: čas, poročila; 22.30: angleške plošče.

Grajski kino. Velefilm »Na polju časti« (Cesarski lovci v ognju). V glavnih vlogah Brigita Helm in Karl Ludvik Diehl.

Kino Union. Danes zadnji dan velik senzacijski film »Mumija«. Film je vezelan in napet. Naš prihodnji spored »V tajni službi«.

Mariborski teden

od 4. do 15. avgusta 1934

Gledališke predstave na prostem o priliki »Mariborskega tedna«. Mariborsko gledališče uprizori o priliki »Mariborskega tedna« Golšev efektno in zabavno komedijo »Kulturna prireditel v Črni mlaki« na prostem. Uprizoritev bo na otroškem igrališču v parku na koncu Tyrševe (preje gornje Gosposke ulice). Vaje se vrše z vso intenzivnostjo. Režira režiser J. Kovič. Sodelujejo Dragutinovičeva, Zakrajškova, Kraljeva, Savinova, Goriškova, Barbičeva, Križajeva, Čepičeva, Skrbinšek, P. Kovič, J. Kovič, Medven, Grom, Gorinšek, Rasberger, Blaž, Furijan, Nakrst, Harastovič, Crnobori, Verdonik, Turk in Sandeker.

Urejeno in zdravo kri dosežemo z vsak danjo uporabo pol kozarca naravne »Franz Josefove« grenčice, ker poživlja delovanje želodca in črevesa, odpravi oteklino jeter, zviša izločevanje žolča, stopnjuje izločevanje seči, pokrepi presnavljanje in pospeši kri. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Železničarji dobijo zopet režijske karte. Po prizadevanju vseh narodnih poslancev in senatorjev, zlasti pa generalnega tajnika JNS ministra n. r. dr. Alberta Kramerja so bile vsem uslužbencem državnih prometnih ustanov vrnjene režijske karte. Novi prometni minister g. inž. Kuzmanovič je izdal odlok, s katerim se je izpremenil pravilnik o ugodnostih na državnih železnicah za prometno osebje. Prejšnji pravilnik, s katerim so bile železniškim uslužbencem odvzete režijske karte, je razveljavljen in železničarji so ne le prišli zopet do svojih starih in pravičnih ugodnosti, marveč so bile v nekaterih pogledih še razširjene. Novi pravilnik stopi v veljavo 1. avgusta t. l. Po njem se prej veljavne določbe izpremenijo v toliko, da se cena režijskih kart zviša od 10 na 20% normalne voznine. Povšanje je sicer neprijetna zadeva, vendar pa se da to prenesti in zagovarjati, saj je splošno znano, da gospodarska kriza ni prizanesla niti državnim železnicam. Ker so bile že ponovno povišane železniške tarife, se prometni minister ni mogel izogniti, da ne bi povišal tudi cen režijskih kart. Po novem pravilniku bodo imeli železniški delavci brezplačno vožnjo na daljavo 50 km od kraja njihove zaposlitve do njihovih bivališč, dočim so imeli te ugodnosti doslej le na daljavo 30 km. Novi pravilnik vsebuje tudi nove določbe glede pravice do posameznih razredov na vlakih. Določbe glede pravice do I. razreda so ostale neizpremenjene in ga smejo uporabiti vsi uradniki o 4. skupine navzgor. Glede II. razreda so izvršene znatne izpremembe v korist uradništva. Doslej so smeli uporabljati II. razred samo uradniki s srednjo šolo ali fakulteto, od 8. do 5. skupine. Po novem pravilniku pa pripada II. razred tudi uradnikom 9. skupine z dovršeno srednjo šolo ali fakultetsko izobrazbo, ki so imeli doslej samo pravico do III. razreda. Prav tako priznava novi pravilnik pravico do II. razreda uradnikom 7. skupine, ki nimajo srednješolske izobrazbe. Do III. razreda imajo pravico uradniki 10. skupine in vse ostalo prometno osebje državnih prometnih ustanov. Vsi uslužbenci naših železnic, pa tudi vsa ostala javnost, bo z zadovoljstvom pozdravila odlok prometnega ministra. Pri tem ima gotovo največji zaslug Jugoslovanska nacionalna stranka, ki je odločno intervenirala za vrnitev režijskih kart.

Evidenčne tablice za kolesa. Predstojništvo mestne policije v Mariboru pozivlja vse lastnike biciklov, ki še niso prevzeli evidenčnih tablic, da jih takoj prevzamejo. Proti onim, ki ne bodo tega do 31. julija 1934 storili, se bo uvedlo kazensko postopanje. Evidenčne tablice se dobe pri predstojništvu policije, v sobi števil 18 vsak dan od 8. do 12. ure.

Vremensko poročilo mariborske meteorološke postaje. Davi ob 7. uri je kazal toplomer 25.3 stopinj C nad ničlo; minimalna temperatura je znašala 16.5 stopinj C nad ničlo; barometer je kazal pri 23.5 stopinjah 733.4, reduciran na ničlo pa 731.7; relativna vlaga 70; vreme je jasno in vroče; vremenska napoved pravi, da se bo vreme v najkrajšem času spreminilo.

Sport včerajšnje nedelje

Nogometne tekme

ISSK Marikor porazil SK Železničarja - Težak poraz trboveljskih nogometašev

Mariborski nogometaši včeraj kljub neznosni vročini niso počivali. Na sporedu je bil cel niz tekem, med njimi tudi ena prvenstvena. V naslednjem poročila:

ISSK Maribor : SK Železničar 4:2 (1:2).

Tekma se je odigrala dopoldne na igrišču SK Železničarja na Tržaški cesti. Mnenja smo, da bi lahko tekme v taki vročini odpadle, posebno pa še na igrišču, kjer neusmiljeno pripeka solnce. Bilo bi to v interesu igralcev, kakor tudi publike. Saj se tako igralcem, kakor publiki ne ljubi praziti se na solncu pri 35° C!

Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Maribor: Zelan — Kurent, Oka — Gornoli St., Kukanja, Reibenschuh — Jurgec, inž. Vodeb, Starc, Dušan, Drago.

Železničar: Mahajnc — Frangeš III., Wagner — Glavič, Frangeš I., Škof — Rošnjak, Pavlin, Pezdček, Eferl, Lešnjak.

Oba kluba sta postavila svoje najboljše ljudi, tekma sama pa je veljala za nekako revanšo Železničarjevemu neuspehu pri pomladanskem prvenstvu. Železničarjem je tudi to pot spodletelo in so lahko zadovoljni, da ni bil poraz še večji. Maribor pa si je s to zmago ponovno utrdil sloves dobrega prvorazrednega kluba. Po včerajšnji tekmi sodeč prihaja moštvo zopet v formo in je upati, da bo v bližnjem prvenstvu ISSK Maribor zopet igral odločilno vlogo.

Kljub neznosni vročini je bila tekma dokaj živahna. Posebno v prvem polčasu sta se oba nasprotnika žilavo borila za zmago. Tekmeča sta si bila v tem polčasu popolnoma enakovredna. V drugem polčasu pa je prišla do izraza vzdržljivost Maribora in njegova igra kratkih pasov. Nasprotno pa je Železničar popustil in postal igračka svojemu nasprotniku. Igralo se je skoraj izključno na njegovi polovici. Če bi bili napadalc Maribora nekoliko odločnejši, bi odsedela še marsikatera žoga v njih mreži. — Maribor je imel svoje najboljše moči v napadu, pa tudi krilska vrsta ni zaostajala. Obramba je bila zanesljiva, razen vratarja, ki je odgovoren za oba dobljena gola. Prvega ni niti poskušal braniti, čeprav bi lahko žogo v padu odbil. Pri Železničarju je funkcionirala edino obramba, kjer pa Mahajnc ni opravičil svojega dobrega slovesa. V kolikor je nekatere stvari izvrstno ubranil, se je v drugih momentih izkazal kot začetnik. Krilska vrsta je opravila svoje delo samo v prvem polčasu, napad pa je v obeh polčasih

igral dokaj raztrgano, brez vsakih smiselnejših kombinacij.

Sodil je g. Bizjak z nekaterimi manjšimi pogreškami, ki pa niso imele vpliva na končni izid. Publike je bilo samo okoli 200. — V prvi predtekmi je zmagala II. mladina SK Železničarja nad II. mladino SK Svobode s 3:0 (3:0), v drugi predtekmi pa I. mladina ISSK Maribora nad I. mladino SK Železničarja s 3:2 (2:1).

Popoldne se je na igrišču Svobode odigrala kvalifikacijska tekma za prestop v podzvezni razred med

SK Svoboda : SK Dobrno 6:1 (3:1).

S to tekmo so si domačini zasigurali pot do končnega finala, ker je težko verjetno, da bi se Trboveljčani lahko pri ponovni tekmi rehabilitirali. Svoboda gre od zmage do zmage in je samo želeli, da bi dosegla tudi končni smoter — prvorazrednost, kar moštvo v polni meri zasluži. Trboveljčani so nudili še dovolj odpora in si poraza v toliki meri niso zaslu-

žili. Najboljšo moč so imeli v vratarju, tudi branilca nista bila slaba. Napad ni pokazal nobenih odlik. Domačini se niso posebno potrudili, pridno pa so izrabili onih nekaj slabih trenutkov gostov, v katerih so jim utegnili zabiti serijo golov. Odlična je bila obramba, tudi krilska vrsta ni zaostajala. Napad je bil izredno prodoren, in kar je glavno, tudi odločen.

Potek igre je bil živahen, posebno v prvem polčasu. Proti koncu, ko so se gosti že vdali v svojo usodo, pa je tempo precej popustil. — Tekmo je sodil g. Nemec, publike je bilo okoli 500.

V predtekmi je rezerva Železničarja zmagala na rezervi Svobode z 8:2. Med odmorom pred glavno tekmo je nastopilo dvoje najmlajših juniorskih moštev SK Železničarja. Zmagali so »rdeči« nad »modrimi« z 1:0.

Tekmovanje za državno nogometno prvenstvo.

Ljubljana: Ilirija: Gradjanski 2:0 (0:0).

Zagreb: Concordia: Hajduk (Osijek) 8:0 (5:0).

Beograd: BSK: Železničar (Vel. Bečke-rek) 1:0 (0:0). BASK: Gradjanski (Niš) 7:1 (5:0).

Novi Sad: Jugoslavija: Vojvodina 2:2 (1:0).

Konjske dirke na Teznem

Kasaško društvo v Mariboru more biti na svojo včerajšnjo prireditel naravnost ponosno. Če sportna stran ni bila v vsakem pogledu na višku, pa je nudil obisk in zanimanje občinstva najlepši dokaz, da se tudi konjskemu sportu v Mariboru bližajo lepši časi. Zaradi tega vse priznanje kasaškemu društvu. Težke čase ima za seboj. Od nikoder ne dobi podpore razen banske uprave. Že več let se bori proti vsem težavam in finančnim neprilikam, toda vzdržalo je in je imelo z včerajšnjo prireditvijo posebno zadoščenje. Lep dan je bil in vsem društvenim funkcionarjem je žarelo oko od veselja, da imajo tudi konjske dirke v Mariboru lepo vreme, ko je pa pri vsaki prireditvi konjskih dirk deževalo. Letos je bilo drugače. Obisk je bil nadvse zadovoljiv od strani občinstva, pa tudi predstavniki raznih oblasti in korporacij so bili častno zastopani. Podban g. dr. Pirkmajer je opravičil svojo odsotnost in želel društvu popolni uspeh. Vojaško oblast je zastopal g. polkovnik Čajkovski, ki je prvič videl dirke v Mariboru in izrazil nad temi svoje popolno zadovoljstvo, za mestno občino pa je bil navzoč podžupan g. Golouh, senator g. dr. Ploj itd., prišli pa so tudi zastopniki konjskega sporta iz sosednje Avstrije. Dirke, ki so se vršile pod vodstvom predsednika g. Rosenberga in g. Kōniga iz Celja, so potekle brezhibno in je bila organizacija v redu. V nastopnem prinaša-

mo rezultate dirk.

Rezultati posameznih dirk so bili naslednji: **1. Dirka mesta Maribora.** Heat vožnja za 3 do 12-letne konje vseh krajev. Proga 1600 m. 1. Krista (Franc Filipič) v času 2:33 (1:37); 2. Ofelia (Kobilarna Turnišče) 2:39 (1:41); 3. Baja (Michael Rasteiger) 2:50 (1:48); 4. Turista (Franc Filipič) 3:10 (2); 5. Nurmi (Ivan Polanec). **2. Dirka Petra Mozarta.** Za 3 do 12-letne jugoslovanske konje. Proga 2100 m. 1. Dorita (Kobilarna Turnišče) v času 3:33 (1:42.5); 2. Ilona (Franc Filipič) 3:39 (1:49); 3. Gospodar (Julij Novak) 3:42 (1:35.7); 4. Liliput (Edvard Weitzl) 4:13 (2:01.7); 5. Nadar (Ivan Polanec) 4:16 (2:08). **3. Dirka mesta Maribora,** druga vožnja: 1. Ofelia v času 2:31 (1:35.1); 2. Krista 2:42 (1:42.7); 3. Baja 2:42.2 (1:43); 4. Nurmi 3:06 (1:58).

4. Galopska dirka na ravnem. Za konje vseh krajev. Dolžina proge 1600 m. 1. kapetan Ilić v času 2 minut (1:15); 2. podporočnik Popović 2:4 (1:16); 3. podporočnik Rakočević 2:6 (1:22); 4. podnarednik Stojanović 2:12 (1:23); 5. narednik Miladinović; 6. narednik Raković in 7. dr. Žgur.

5. Dirka Plungeria. Za 3 do 12-letne jugoslovanske konje, ki so do 22. julija 1934 vsaj enkrat dirkali. Proga 2100 m. 1. Turista (Franc Filipič) v času 3:59

(1:47.2); 2. Ilona (Franc Filipič) 4:10 (1:58).

6. Dirka mesta Maribora, tretja vožnja. 1. Krista v času 2:35 (1:38.2); 2. Ofelia 2:35.2 (1:38.5); 3. Baja 2:36 (1:39).

7. Dirka Turnišče. Dvovprežna amaterska vožnja za 3-letne in starejše konje vseh krajev. Proga 3000 m. 1. Turista in Baja (Franc Filipič) v času 5:14; 2. Bardi in Doucette (Gvido Högenwarth) 5:15; 3. Dalila in Dorita (Kobilarna Turnišče); 4. Dorica in Gospodar (Julij Novak).

Ta lep uspeh, ki ga je doseglo kasaško društvo včeraj, naj bo vzpodbuda k nadaljnjemu delu, težkemu sicer, pa zelo koristnemu naši domači konjereji. Konjski sport je zopet pričel pridobivati na terenu, ne samo pri nas, marveč vsepo vsod. Želeli bi le, da bi ta najplemenitejši sport našel potrebno podporo predvsem na merodajnih mestih, to je v ministrstvu za kmetijstvo in naši banovini.

Gornja Radgona

Obmejni narodni gasilski zlet v Gornji Radgoni. Dne 4. in 5. avgusta bo v Gornji Radgoni »Obmejni narodni gasilski zlet«, namenjen vsem gasilskim četam na ozemlju bivše mariborske oblasti. Do danes je svojo udeležbo prijavilo že nad 1.500 gasilcev, nove prijave pa še vedro prihajajo. Osebnostno se udeležijo zleta tudi prevzvišeni knezoškof dr. Ivan Jožef Tomažič, ban dravske banovine dr. Drago Marušič, starešina Gasilske zveze kraljevine Jugoslavije Vladimir Andrašević ter celokupni upravni odbor Gasilske zajednice v Ljubljani.

Sv. Miklavž na Dr. p.

Blagoslovitev nove šolske stavbe. V nedeljo dne 19. avgusta t. l. se bo blagoslovilo novo šolsko poslopje pri Sv. Miklavžu na Dravskem polju. Vprašanje zidanja nove šole se je vleklo 20 let. Zaradi razmer na denarnem trgu je bila gradnja šole v sedanjem času silno otežkočena. Da se je sploh pričela, je zasloga gradbene tvrdke inž. Jelenc in inž. Šlajmer v Mariboru, ki gradi novo šolo ter je priskrbel krajevemu šolskemu odboru posojilo pri Mestni hranilnici v Mariboru. Sodelovala pa sta z nasveti in priporočili tudi sreski načelnik g. Makar in narodni poslanec g. Krejči. Prosvetno ministrstvo ter banska uprava sta tudi naklonila krajevemu šolskemu odboru podporo za zidanje te šole. Pred vojno sta »Südmarch« in »Schulverein« ponujala postaviti šolo brezplačno s pogojem, da se uvede nemški učni jezik, narodno-zavedni odborniki krajevnega šolskega odbora pa so to ponudbo odklonili. Prosijo se narodna društva, posebno pa pevski in šoli naklonjeno občinstvo, da v obilnem številu obiščejo to narodno slavlje pri Sv. Miklavžu. Natančnejši spored se bo pozneje objavil.

A.-G.:

Skrivnosti vsemirja in zemlje

Med nepojmljive skrivnosti narave spadajo mnoge stvari, ki jih bo človek razkril in pojmoval šele bogve po preživetju kolikih generacij. Človek je še mladostvarstvo našega planeta. Minilo je šele tri sto tisoč let, odkar je zavlada nad živalmi, ki so živele že pred milijoni in milijoni let. Po ugotovitvah fizikov, kemikov in astronomov je naša zemlja stara približno 2500 milijonov let in bo obstojala najmanj še enkrat toliko. Človeštvu se torej obeta še dolga vrsta let in imelo bo priliko, da izvabi iz narave marsikatero skrivnost, o kateri se mu danes niti ne sanja.

Doba, v kateri živimo, naglo beži. Vsak dan nas začudijo moderne znanosti s senzacionalnimi odkritji. To, kar je bilo še včeraj nemogoče in neverjetno, je danes stvarno dejstvo, in zopet bo jutri nekaj novega, kar je samo po sebi razumljivo. Ker nam je znano, da je tudi na drugih planetih življenje, ki se precej razlikuje od našega, kakor je to dognano za planeta Venero in Marsa, zakaj bi potem ne bilo planetov, kjer je prav narava odredila rastlinam višjo funkcijo, višjo manifestacijo življenja, kakor je to odredila na naši zemlji vretenčarjem in človeku. Da, na planetih, ki jih ločijo od nas neskončne daljave, žive v njihovih sferah stvarstva, ki bi jih mi utegnili po-

njihovem načinu življenja morda smatrati za eksotične, nikdar vidne rastline, ki pa so v resnici, čeprav so vkoreninjene, neme, kakor naše zemeljske rastline, a so ta stvarstva mogoče vendar na najvišji stopnji bitnosti. V njihovem ustroju se skriva razum, ki jim je pomagal zgraditi kulturo, prav tako ponosno in zavestno, kakor je kultura človeštva na zemlji. To življenje, ki ga zemeljske rastline na svoj tihi in skromni način živijo, se ne da primerjati z življenjem rastlin na drugih svetovih, kjer ga žive tisočkrat boljše in tisočkrat v večjem obsegu. S pomočjo električnih znamenj se sporazumevajo med seboj in so iz njihovih izmenjav nastale zveze, velikanke države s prirojeno razdelitvijo dela, z vzorno organizacijo, ki bi jih lahko imenovali močna združenja rastlinskega naroda, ki so z mrežo svoje kulture prepleta ves svoj planet, kakor človek mater zemljo. Njihovi izumitelji so nadvladali mnoge naravne sile in ustvarili uredbe, ki po svoji pametnosti in primernosti ne samo da dosega človeško višino, marveč ga celo nadkriljujejo.

Vse to pveni sicer kakor bajka, ki jo je napisal pisatelj v svoji gol domišljiji, toda vendar je tak svet mogoč, ker se podobne stvari, čeprav v najprimitivnejših oblikah dogajajo tudi na naši zemlji.

Ali ni mogoče, da obstojajo rastline, ki med seboj komunicirajo in izmenjujejo svojo misli, in ki v svoji državi izvajajo čudeže tehnike? A prajšamo samo naše rastline. Vzemimo za primer bršljan, ki po svojih vlaknih lahko več 10 metrov daleč dovaja sok in zelenilo vedno zelenim listom. In najdemo bršljan, katerega stebelce je po 10 metrov dolgo. Mirno torej lahko trdimo, da tako popolnega stroja do danes še razumen človek ni iznašel.

Eden najslovitejših raziskovalcev rastlinskega stvarstva je nedvomno indijski botanik prof. dr. Jagadis Čunder Bose, ki je še kot nobeden človek pred njim in ne za njim, prisluškoval najskrivnejšim kretnjam rastlinske duše. Uspelo mu je v njegovem inštitutu na univerzi v Kalkuti sestaviti elektromagnetne aparate, ki v svoji občutljivosti nimajo para. Ti aparati registrirajo celo najmalenkostnejšo rast. Človeku se zde to čudež, in vendar so dokaj preprosti in naravni. Indijski učenjak je odkril, da skrivajo rastline v svojem nežnem telesu srce, ki ga tok sokov v njihovem telesu goni prav na tako umeten način, kakor to dela kri po človeških žilah, ki jo goni srce. Če imajo rastline preveč toplote in svetlobe, nekatere izmed njih hirajo, ker otopnejo njihovi organi. Mimoza, ki hoče kakor kurtizana prečuti noč in se šele ob vzhajajočem solncu pripravi k počitku, se lahko opije z alkoholom kakor člo-

vek, jo lahko omami kloroform in pogine od kačjega strupa. To so nedvomno dokazi, da ima ta rastlina živčni sistem, da ima svoja čutila, kakor človek in žival.

Svojo skrivnost je odkrila rastlina takrat, ko jo je indijski učenjak Bose pripravil do tega s pomočjo električnih brezžičnih signalov. Klica pšenice, ki je bila pod strogo kontrolo aparata za merjenje se je osvežila z radijskimi žarki. Zgodilo se je nekaj naravnost čudnega. Pšenična klica je občutila brezžični poziv. Pod vplivom slabih žarkov je klica podvzivala svojo rast, dočim je na močnejše udarce toka takoj odgovorila z zmanjšanjem hitrosti svoje rasti. Žarke, ki jih mi ne občutimo, teh žarkov rastlina ni samo občutila, marveč je na nje celo odgovorila. Znameniti astronom dr. Papp pravi, da je to spoznanje most, ki vodi od rastlin na našem planetu do njihovih inteligentnih sester na drugih planetih. Če naše zemeljske rastline občutijo radijske valove, zakaj bi potem ne mogle same izžarevati takih valov kot znamenja, s katerimi se medsebojno sporazumevajo? Ali ne bi utegnile biti te misli ideje kakega njihovega velikega izumitelja, ki s pomočjo rastlinskih sredstev ustvarja sijajne stvarne tehnike?

(Se bo nadaljevalo.)

Spominjajte se CMD

MARIJ SKALAN:

SEMISIRIS

Roman iz prazgodovine človeštva.

»Slišala sem. Balo so darovali na žrtveniku svetega bika.«

»Tako mislijo na dvoru in v Semisiru. V resnici so darovali tedaj neko drugo žensko. Bala je pa pobegnila, naselila se v Osenčju pod Goro prihoda in postala čarovnica — Arikdinila.«

»To si ti...«

»Dejala sem.«

»In ve to Semis Ofiris?«

»Ne ve.«

»Zakaj mu nisi povedala? Zakaj mu nisi povedala kdo sem? Gotovo naju ne bi bili vrgli v to strašno ječo.«

»Morda.«

»Potem hiti! Povej! Joj, rešeni bove. Jaz — potomka faraonov, sorodnica velikega, ti moja prababica Bala... O Râ, veliki silni Râ!«

»Ne bom povedala.«

»Ne boš povedala? Naju ne boš rešila? Moraš! Zahtevam? Slišiš?«

»Zaman me prosiš.«

»Potem bom povedala sama.«

»Zanikala bom.«

»Zakaj?«

»Ker nočem milosti od semisirskih psov, ki so zavrgli svoj zarod, mene, tebe in vse druge moje krvi.«

»A reši vsaj mene!«

»Morda sem to kdaj hotela, zdaj nočem več. Nikogar nočem rešiti. Vsi morajo poginiti; z njimi tudi midve. Sto dvajset let sem čakala na nekaj velikega, neskončno strašnega. Na kaj, nisem vedela in še zdaj ne vem, a zgodilo se bo. Natanko čutim, da se že bliža; čisto blizu je, ure so štete.«

»Kaj čutiš?«

»Dejala sem, da sama ne vem kaj.«

»To je domišljija, blazna, nesmiselna.«

»Videla boš.«

»Ničesar nočem videti. Hočem le ven iz te mrtvaške ječe; ven na svetlo, nazaj na dvor. Sedaj ne več samo kot favoritka, kot sorodnica velikega. Semisa Isisa in Ofirije.«

»Nihče ti tega ne bo verjel.«

»Zakaj si mi potem povedala?«

»Da izveš resnico.«

»Kaj mi pomaga, če ostane brez haska?«

»Hasek je že to, da veš.«

»Nočem! Mlada sem, vroča, vse moje bitje hrepeni po življenju. Ljubezni, sreči. Ven hočem, ven, razumeš?«

»Mlada si in neumna, zato govoriš tako. Če bi imela moj razum, bi me razumela.«

»In če ti ne bi bila tako stara, bi razumela mene. Kaj je tebi do nove svobode, kaj do življenja? Kaj naj ti še da? A jaz...«

»Nihče ni nikoli tako star, da mu življenje ne bi moglo ničesar več nuditi. Tudi na koncu moje poti stoji še cilj, velik, silen cilj: maščevanje, uničenje Semisov.«

»Zakaj jih tako strašno sovražiš? Kaj so ti storili?«

»Vse kar more kdo komu storiti slabega. Toda zastoj ti govorim. Izvedeti moraš poprej zgodbo mojega življenja. Čuj!«

Po vrsti, kakor onega dne v votlini Osenčja Asarhadanu, je pričela Arikdinila pripovedovati Nefteti svoje življenje. Favoritka jo je poslušala, kakor poslušal otrok pripovedovalko čudežnih pravljic. Njena mehka duša je preživljala vsa razočaranja in vsa trpljenja. Jokala se je z njo in trpela. Ko je Arikdinila končala, se je Nefteta krčevito oklenila.

»Praprababica, ubožica!« je vzkliknila. »Kako si mogla pretrpeti vse to? Kje si zbrala toliko moči?«

»Sama ne vem. Morda je izvirala vsa moja nadčloveška moč iz same gole želje po maščevanju.«

»Sedaj te razumem, edina moja, ki mi jo je življenje še ohranilo!«

»Semisi so uničili vse, kar je zrastle iz moje krvi. Poslednja si ti, hčerka moja najdražja! In tudi tebi so namenili le videz sreče, rahli, bežni videz, da te po njem udarijo še temluje. Preden si prvič prišla k meni v podzemlje, sem snovala načrte, kako bi ti utrla lepšo pot, kako bi dosegla, da bi Semisir vsaj na tebi popravil, kar je zagrešil na meni; in še tedaj, ko si mi sredi gluhe noči tožila o boli svojega srca, sem upala. Zato sem ustregla tvoji želji in odstranila azteško princeso. Pozneje sem pa vsako uro bolj spoznavala, da je moje početje nesmiselno. Za nas v Semisiru ni sreče. Prekleti smo. Tudi Asarhadan je bil preklet že tisti hip, ko je prvič stopil na ta tla. Semisi so ga zajeli v svoj začarani krog, omamili ga z ljubeznijo in sedaj je izgubljen. Toda ne samo on, ne samo ti ne ne samo jaz — izgubljeni so tudi oni.«

»Kaj misliš s temi besedami?«

Delo našega Sokolstva

Lepo sokolsko slavlje ob severni meji v Prekmurju

Sokolsko društvo Šalovci, ki je eno izmed najsevernejših sokolskih gnezd, je imelo dne 15. julija t. l. svoj četrti javni nastop. To ni bil samo navadni javni nastop, kot ga vidimo pri podeželskih društvih, marveč je bila mogočna manifestacija sokolskega bratstva, sokolske ljubezni. Od vseh strani so prihiteli Sokoli in Sokoličice ta dan v Šalovce, da pokažejo tukajšnjim svojim bratom in sestram, da se radujejo njihovega sokolskega poleta, njihovega napredka in da z njimi praznujejo njihovo sokolsko slavo.

Nastop se je vršil na šolskem dvorišču. Že prvi prihod Sokolov na telovadni prostor ras je presenetil: prostor je bil premajhen. To je znak, da naše vrste rastejo in ta porast nam daje upanje, da naše ljudstvo polagoma spoznava vzvišeno idejo sokolstva. Nastop je potekel vseskozi lepo. Pred pričetkom je imel starosta domačega društva br. Makari kratak govor, v katerem je navzočim skušal pokazati težave in neprilike, s katerimi se bori tukajšnje društvo, obenem pa je pozival Sokole na vztrajno delovanje za še večji uspeh, sklicujoč se na naše geslo: »Naprej! Nazaj niti za korak!« Nato je povzel besedo br. Nišelvic iz Murske Sobote, ki ima največ zaslug za ustanovitev tukajšnjega Sokola. Ginjive so bile njegove besede, saj smo bili ginjeni vsi, ki smo gledali to lepoštevilčno sokolsko četo, ki jih je iz vseh strani priklicala velika sokolska ljubezen. Poudarjal je skromnost in vztrajnost šalovskega Sokola, s katero izpolnjuje svojo sveto dolžnost ob meji naše lepe domovine. Nazadnje so vsi navzoči zaklicali Nj. Vel. kralju in vsemu kraljevskemu domu prisrčni trikratni sokolski: »Zdravo!« Po odsviranju državne himne se je začel spored.

Domače društvo je bilo temeljito pripravljeno. Proste vaje vseh oddelkov so bile naravnost vzorno izvedene. Razveseljen je bil pogled na lepo četico naraščajočih, samih krepkih kmečkih dečkov. Murskosoboški Sokoli so nastopili v lepem številu skoraj pri vseh točkah. Z njimi pa so prišli tudi bratje sokolske čete iz Rakičana. Nastopili so s posebno točko, ki je vsem zelo ugajala, obenem pa je njihova udeležba vse navzoče prijetno presenetila, saj so prišli od daleč in imeli največ ovir. Kaj takega zmorejo le pravi Sokoli, Bratska jim hvala! Naravnost diven pa je bil prihod majhnih Sokoličic iz Mačkovcev. Prišle so pod vodstvom svoje požrtvovalne sestre načelnice. Ker so prometne zveze zelo ne-

ugodne, so jo mahnile navdušene Sokoličice peš in vkljub dolgi in naporni poti so vzorno izvedle svoje vaje s petjem: »Slovensko dekle.« Tudi naši sosedi, bratje iz Vel. Dolencev, so sodelovali in pripomogli, da je ves nastop potekel tako lepo.

Res, nastop je bil lep, a tudi trud je bil velik. Treba je pomisliti, da so vsi ti Sokoli in Sokoličice iz vrst kmetov, ki delajo vse dni od zore do mraka. Njihova požrtvovalnost je zaradi tega zelo velika. Drugi spet so doma samo pozimi. V zgodnji spomladi nas zapustijo in vrnejo se le pozno v jeseni. V tujino morajo za kruhom. Vendar pa nam je zadnji nastop dokazal, da ni takih ovir, ki se s krepko voljo in sokolsko ljubeznijo ne bi dale premagati.

Jubilej Sueškega prekopa Prvi prekop je zgradil že faraon Ramzes II.

Letos je poteklo 75 let, odkar so zapeli ob Port Saïdu moderni stroji in lopate, da bi se pod njimi odprl prekop, ki bi vezal Sredozemsko morje z Rdečim. Tedaj se je začelo veliko delo, za katero je napravil načrte genialni Francoz Ferdinand Lesseps.

Že v davnih časih so narodi sanjali o tem načrtu in prekopu, ki se danes imenuje Sueški prekop. Grško izročilo pravi, da je že Ramzes II., ki je vladal od leta 1292. do 1225. pr. Kr. zgradil takšen prekop. Kot zgodovinsko dejstvo se navaja, da je Reho kot naslednik Psametiha, ki si je zgradil krasno trgovinsko in vojno mornarico, s svojimi ladjami vozil po Ramzesovem prekopu in začel kopati nov prekop, ki naj bi vezal Nil z Rdečim morjem. To je izvršil šele Darij I. stolet pozneje. O tem pričajo najdbe kameinitih blokov v bližini Campement Madama. Viharji so večkrat prekop zasuli s peskom, toda Ptolomejci, kakor tudi cesar Trajan in zavojevalec Egipta general Arm-Ibn el As, so prekop zopet

očistili. V teku poznejših stoletij je puščava zmagala nad kulturo; prekop so peščeni viharji za vselej zasuli.

Šele Napoleon Bonaparte je leta 1798. na svojem pohodu skozi Egipt spoznal pomen takega prekopa, ki bi vezal Sredozemsko in Rdeče morje. Prekop bi bil za Francijo izrednega pomena. Svojemu prvemu inženjerju Lupéreu je dal nalog, da napravi načrt in izračuna višino gladine Sredozemskega in Rdečega morja. Lupére je prišel do senzacionalnega zaključka, da leži gladina Rdečega morja 11 metrov višje kakor Sredozemsko morje. Kdo bi si po tej ugotovitvi upal prekopati ožino med obema morjema. Ali ne bi voda — s strahovito silo vdrla iz Rdečega morja v Sredozemsko? Kaj naj bi potem nastalo v Sredozemskem morju, posebno ob njegovi obali? Ali ne bi morje vdrla čez bregove?

K sreči se je pozneje izkazalo, da so bili računi inženjerja Lupérea zmotni. Skoro 50 let pozneje, to je v letih 1846 in 1847, so prišli izvedenci Anglež Ste-

phenson, Francoz Talabot, Avstrijec vitez Negrelli ter Egipčan Linard Bellefonds bey na to, da je gladina Rdečega morja samo 16 centimetrov višja kakor gladina Sredozemskega morja. Strah, da bi v primeru, da bi se prekop gradil, voda vdrla iz Rdečega morja v Sredozemsko, ni bil torej opravičen. Takrat je vladal na Francoskem Napoleon III. Oblastnik, ki je hrepenel prav po taki slavi kakor Napoleon I. sam. Takšni načrti so našli pri njem močno oporo.

Kmalu se je oglašil tudi genij, ki je bil potreben za tehnično izvršitev takšnega dela. To je bil Francoz Ferdinand Lesseps. Bil je prijatelj egipt. podkralja Saïda paše. Ta mu je že leta 1845. izdal dovoljenje za pričetek dela. Izdali so veliko posojilo v 400.000 delnicah po 500 frankov. Francija je kupila več kakor polovico delnic, Saïd paša četrtino, ostale delnice sta kupili večinoma Avstrija in Rusija, Anglija in Nemčija pa se za posojilo skoro nista zmenili. Angležem načrti za prekop sploh ni dišal, ker so računali, da bi Francija dobila hitrejšo zvezo do Indije in pričela izpodrivati Veliko Britanijo na Daljnem vzhodu. Saïd paša je poleg tega obljubil, da pošlje Lessepsu 20.000 felahov, ki bodo robotali. Vsak mesec jih bodo zamenjavali z novimi, svežimi silami. Ti delavci so delali napol nagi. Toda kdaj bi bilo delo dovršeno brez modernih strojev, brez strojnih svedrov in železnic, ki so odvažale ogromne kupe zemlje! Še leta 1868. je bilo pri delu zaposlenih 12.000 ljudi in 2000 konjev ter okoli 200 raznih strojev. Sto ladij je po morju odvažalo pesek in zemljo.

Dne 18. novembra 1869. so prekop odprli z izrednimi slovesnostmi. Egipčanski kralj je bil tisti dan ves iz sebe zaradi neizmerne radosti. Nič manj kakor 20 milijonov frankov je izdala egipčanska vlada za te slovesnosti. Parnik, ki plove na primer iz angleškega pristanišča na Daljnji vzhod, si skrajša vožnjo za okoli 20 dni, ker lahko plove skozi Sueški prekop in mu ni treba napraviti dolge poti okoli Afrike. Čeprav mora za prehod skozi ta prekop šteti prav težke zlatnike — saj gre taksa, ki se določa po tonazi, v stotisoče, vendar stane vožnja skozi prekop še vedno manj kakor okoli Afrike.

Mnogoženstvo edini izhod

Škotski statistik V. H. Philipp prihaja do zaključka, da more edino mnogoženstvo rešiti Evropo njenega propadanja. Število rojstev se povsod krči in stalno razaduje. Ker nočejo zakonske ženske roditi otrok, kakor poprej, bo treba seči po Philippovem naziranju po poligamiji ter jo trpeti tako dolgo, dokler se sedanje vrzeli ne popravijo in ne bo doseženo ravnotežje.

Mali oglasi

Zgubljeno

ZGUBILA se je večja vsota denarja z denarnico in legitimacijo. Prosim, da se vrne na ime legitimacije proti nagradi. 3010

Stanovanje

UČITELJ išče za 1. oziroma 15. avgust stanovanje, tri sobe, priklone, če mogoče z vrtom. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Starejši«. 3011

Sobo išče

SOBO IN KUHINJO iščeta zakonca brez otrok. Ponudbe pod »September« na upravo »Večernika«. 3009

Sobo odda

LEPA SOLNČNA SOBA v mirnem delu mesta s posebnim vhom, z uporabo kopalnice z mrzlo in toplo vodo, centralna kurjava se odda s 1. avgustom 1934. Podrobnosti v upravi »Večernika«. 2925

Prodaj

NOVA ENODRUŽINSKA HIŠA naprodaj. Cena 43.000 Din. Tezno, Maistrova ulica 23. 3013

TAKOJ PROdam

po zelo ugodni ceni hišo z velikim vrtom. Sprejem tudi nekaj hranilnih knjižic. Pobrežje pri Mariboru, Sokolska ulica 10. 2910

Kupim

KLAVIR ALI PIANINO, cenejši, kupim, oziroma izposodim. Prodajam izvrsten štiricevni radio »Reinklang«. Ponudbe na upravo lista pod »Sigurno«. 3012